

મહેન્દ્ર આકાશમાં જોઈ રહ્યો હતો. મુંબઈનું મેલું આકાશ કેસરી થઈ ગયું હતું. સૂરજ ડૂબી ગયા પછીની એક અજબ લાલી મુંબઈના દરિયાને પણ કેસરી રંગે રંગી રહી હતી.

વિશાળ તેજસ્વી કપાળ, નમણું નાક ધરાવતો ચહેરો, ઘઉંવાર્ણીથી પણ સહેજ વધુ ડાર્ક કહી શકાય એવી ત્વચા, લગભગ બધા જ કાળા, પરંતુ કાન પાસે અને કપાળ પાસે ધીરેધીરે ધોળા થઈ રહેલા વાળ, રિમલેસ ચશ્માંની પાછળ તેજસ્વી આંખો અને ૪૪ વર્ષે પણ બાળક જેવું સ્મિત ધરાવતા મહેન્દ્ર પારેખના ધોળા વાળ બાદ કરો તો કોઈ પણ માણસ એને આસાનીથી પાંત્રીસ-છત્રીસની ઉંમરનો ધારી લે.

રોજ જિમમાં જવાની આદતે એનું પેટ ૪૪ વર્ષે પણ તદ્દન ફ્લેટ રાખ્યું હતું. પહોળા ખભા એની વીતી ગયેલી મહેનતકશ જિંદગીની સાક્ષી પૂરતા હતા. મજબૂત કાંડાં અને બાવડાં, લાંબી આંગળીઓ, ડાબા હાથની ત્રીજી આંગળી પર જે સોલિટેર હતો એની કિંમત જોતાં મહેન્દ્ર પારેખની હેસિયત બહુ સ્પષ્ટ થઈ જતી હતી.

બહાર લગાવેલી નિયોનનો બ્લૂ પ્રકાશ મહેન્દ્રના ચહેરા પર પડતો હતો. દસમા માળની ઓફિસની બહાર ‘મહેન્દ્ર પારેખ સ્ટોક ઇન્વેસ્ટર્સ’ લખેલી નિયોન અંધારું થવાની તૈયારી સાથે ઝળહળી ઊઠતી.

‘મહેન્દ્ર પારેખ સ્ટોક ઇન્વેસ્ટર્સ’ મુંબઈ શહેરનું એક આદરથી લેવાતું નામ હતું. છેલ્લાં ૨૦ વર્ષમાં એક પણ વાર મહેન્દ્ર પારેખે કરેલો સોદો ઊલટો નહોતો થયો. લેણદારની પાઈ-પાઈ ચૂકવી દેવાની આ કંપનીની શાખ હતી. એના માલિક મહેન્દ્ર પારેખ મુંબઈ શહેરના કરોડપતિઓમાંના એક ગણાતા.

એક્સપ્રેસ બિલ્ડિંગની સહેજ જ આગળ બે જ બિલ્ડિંગ છોડીને ઓબેરોય પછી મહેન્દ્ર પારેખની ઓફિસ હતી.

મુંબઈ શહેરના મોટા ભાગના ગુજરાતી અને મારવાડી શેઠિયાઓ મહેન્દ્ર પારેખની ટિપને આખરી શબ્દ જેટલું માન આપતા. મહેન્દ્ર પારેખ પોતે ક્યારેય સટ્ટો નહોતા કરતા, પણ સટ્ટો કરનારા બધા જ મોટી રકમ નાખતાં પહેલાં એક વાર મહેન્દ્રભાઈની સલાહ પૂછવાનું મુનાસિબ સમજતા. સામાન્ય રીતે મહેન્દ્ર પારેખની સલાહ સામેવાળા માટે કમાણી જ લઈ આવતી.

દસમા માળે આવેલી એની ઓફિસમાંથી બહાર જોઈ રહેલા મહેન્દ્રને આજે આખું શહેર

ઉદાસ લાગતું હતું, કારણ કે મહેન્દ્ર આજે રોજ કરતાં સાવ જુદા મૂડમાં હતો. આજે એનું મન રહી રહીને ડૂબવા માંડતું હતું. જિંદગીનાં આટલાં બધાં વર્ષોમાં ક્યારેય આવી હતાશા કે નિરાશા નહોતી થઈ. દરેક પરિસ્થિતિનો સામનો કરવો એ મહેન્દ્રની પ્રકૃતિ હતી.

આજે પહેલી વાર આવી પડેલી આજની પરિસ્થિતિ મહેન્દ્રને નખશિખ ધ્રુજાવી ગઈ હતી. એણે ક્યારેય નહોતું કલ્પ્યું એવી પરિસ્થિતિ એના ટેબલ પર બંધ કવરમાં પડી હતી.

એ કવર ખોલીને જોવાની મહેન્દ્રની તાકાત ન હતી. જોકે એ કવરના બંધ કાગળમાં જે લખ્યું હતું એની મહેન્દ્રને જાણ તો હતી જ, તેમ છતાં એ ખોલીને વાંચવાની એની હિંમત નહોતી થતી!

એની ઓફિસના દસમા માળેથી દેખાતો ક્વીન્સ નેકલેસનો ટ્રાફિક સડસડાટ ચોપાટી ભાણી દોડી રહ્યો હતો. પોતપોતાના ઘર તરફ જવાની શુક્રવાર સાંજની ઉતાવળ મુંબઈગરાઓમાં છલકાઈ રહી હતી. બી.ઈ.એસ.ટી.ની લાલ બસ, લાંબી-ટૂંકી ગાડીઓ અને ટેક્સીઓ તે અર્ધગોળાકાર રસ્તા પરથી થઈને સડસડાટ પસાર થઈ રહી હતી. આસપાસનાં બિલ્ડિંગોમાંથી નીકળતા માણસો જાણે કીડીના દરમાંથી ઊભરાતા કીડિયારાની જેમ બસ-ટ્રેન-ટેક્સી પકડવા ઘાંઘા-વાંઘા થઈને દોડી રહ્યા હતા.

મુંબઈ શહેરનું એક વધુ અઠવાડિયું પૂરું થયું હતું!

હવે આવનારા બે દિવસ પગ લંબાવીને જીવવાના દિવસો હતા. સોમવારની સવારે ફરી એક વાર જિંદગીની લડાઈમાં જોડાઈ જવા માટે ફેફસાં ભરી લેવાના દિવસો હતા. સોમથી શુક્ર માત્ર મશીન બનીને દોડતા મુંબઈગરાઓ ધીમેધીમે આજની સાંજ ઢળે તે પહેલાં માણસ બનવાના હતા, બની રહ્યા હતા.

સોનેરી સાંજ આંખોમાં છલકાઈ રહી હતી, જે સુરા બનીને કંઈ કેટલાય ગળાની નીચે ઊતરી જવાની તૈયારી હતી.

લેન્ડસ એન્ડ નરીમાન પોઈન્ટથી શરૂ કરીને ચર્ચગેટ, એનાથીયે આગળ મરીન લાઈન્સ સુધીની ફૂટપાથ સાંજના જોગર્સ અને ટહેલવા નીકળેલા વૃદ્ધોથી ઊભરાવા લાગી હતી. દરિયા તરફ ચહેરા કરીને પાળી પર બેઠેલાં પ્રેમીપંખીડાં જાણે દુનિયાની પડી જ ના હોય એમ શરૂ થનારા વીકએન્ડની સાજ માણી રહ્યાં હતાં.

નારિયેળ પાણીવાળા, ખારી સિંગ અને કોફીવાળા, ગંડેરી અને ચણાજોર ગરમવાળા બૂમો પાડતા પસાર થઈ રહ્યા હતા. ફુગ્ગાવાળા અને ઘોડાવાળાની ભીડ લેન્ડસ એન્ડ ઉપર બાળકોના મનોરંજન માટે એકઠી થઈ હતી.

પોતાની ઓફિસના વેનેશિયન ખોલીને આઠ બાય ચારની બારીમાંથી બહાર જોઈ રહેલા મહેન્દ્રને આજની સાંજનું મુંબઈ સાવ અજાણ્યું લાગતું હતું. આજે એને શહેર છોડીને ભાગી છૂટવાની ઈચ્છા થતી હતી. આ ભીડ, આ માણસો અને આથમતી સાંજ સામાન્ય રીતે એનું ગમતું દશ્ય હતું. દર શુક્રવારે એ પણ ઘર તરફ દોડતી આ ભીડનો એક હિસ્સો બનવા

બેબાકળો રહેતો. છેલ્લાં ૧૦-૧૨ વર્ષથી આ વાત એનો સ્ટાફ પણ જાણી ગયો હતો. શુક્રવારે સાંજે પાંચ વાગ્યાથી જ મહેન્દ્ર પોતાનો દિવસ આટોપવા લાગતો. શેર માર્કેટ બંધ થાય એ પછી ક્લોઝિંગ કરવાનો સમય પણ જાણે મહેન્દ્ર માટે વધારાનો સમય બની રહેતો.

‘ક્યારે દિવસ પૂરો થાય અને ક્યારે ઘરે પહોંચી જાઉં’ની ઉતાવળ એને છેલ્લા કેટલાયે વખતથી આ જ રીતે રહેતી હતી.

ક્યારેક એના જૂના સ્ટાફમાંથી કોઈ મજાક પણ કરતું, “સાહેબ, ઘેર જવાની આટલી બધી ઉતાવળ લગ્નનાં ૨૦ વર્ષે પણ સચવાઈ રહી છે એ જોઈને આનંદ થાય છે.”

મહેન્દ્ર પારેખ જવાબ ન આપતો, પણ એના સ્મિતમાં એ બધું જ આવી જતું હતું, જે એની ૨૦ વર્ષની જિંદગીનો હિસાબ હતો.

મહેન્દ્ર બહુ જ ઓછું બોલતો. ડોકું ધુણાવવાથી કામ ચાલે તો મહેન્દ્ર શબ્દોનો ઉપયોગ ભાગ્યે જ કરતો. બાળપણથી જ થોડો શરમાળ અને ઓછાબોલો મહેન્દ્ર એકલો જ જીવ્યો. એને ખાસ મિત્રો પણ નહોતા. ઘર અને ઓફિસ સિવાય એવી મોટી દુનિયા પણ નહોતી એની.

ક્લબ્સ, દારૂ, રેસ, જુગાર – આમાંના કરોડપતિઓના કોઈ શોખ મહેન્દ્ર માટે નકામી બાબતો હતી. મોડી રાત સુધી મિત્રો સાથે રઝળવું, કોફી શોપ્સમાં જવું કે બારમાં બેસીને, ‘મલેશિયા, સિંગાપોર, મોરિશ્યસ, ઈજિપ્તની વાતો કરવી...’ આમાંનું કશું જ મહેન્દ્ર નહોતો જ કરતો.

છતાં એક સપના જેવી અદ્ભુત જિંદગી હતી એની.

એટ લીસ્ટ, મહેન્દ્રને તો એમ જ લાગતું.

નાનકડા શહેર ભાવનગરથી મુંબઈ આવ્યો ત્યારે મહેન્દ્ર પારેખ એક સગાને ત્યાં સી. પી. ટેન્કની ચાલીમાં ઊતર્યો હતો. આ શહેરને જોઈને ડઘાઈ ગયેલા મહેન્દ્રને વળતી ગાડીએ પાછા જવાની ઈચ્છા થઈ ગયેલી, પણ મા-બાપ વગરના મહેન્દ્રને મેટ્રિક કરાવીને કાકાએ મુંબઈ ધકેલી દીધો હતો.

સાથે જ હાથ ખંખેરી લીધા હતા. હવે પાછા જવાની કોઈ જગ્યા નહોતી. એણે અહીં જ રહેવાનું હતું અને અહીં જ જીવવાનું હતું!

આ ૨૦ વર્ષની ઊબડખાબડ સફર દરમિયાન મહેન્દ્રએ જિંદગીના ઘણા રંગો જોઈ નાખ્યા હતા. એ બધા જ રંગોની સામે મહેન્દ્ર માટે એક રંગ સૌથી અગત્યનો હતો. એ હતો એની પત્ની માધવી સાથેના સંબંધનો, સહકારનો, સ્નેહનો રંગ.

મહેન્દ્ર અને માધવીનાં લગ્નને દોઢ દાયકો પૂરો થવા આવ્યો હતો.

છતાં, મહેન્દ્ર માધવીને અથાગ પ્રેમ કરતો. એને સ્પર્શવાની તરસ આ દોઢ દાયકાના લગ્નજીવન પછી પણ મહેન્દ્રની હથેળી કે હોઠમાં ઘટી નહોતી.

વૈભવી બેડરૂમના રેશમી પલંગ પર પીળા પ્રકાશમાં માધવીના કમરથીયે નીચે પહોંચતા વાળમાં પોતાનો હાથ ફેરવતાં મહેન્દ્ર ઘણી વાર એને પૂછતો, “તને ક્યારેય મારી સાથે ઝઘડવાનું મન નથી થતું?”

“થાય છે ને...” માધવી હસી પડતી.

મહેન્દ્ર એના વાળ પકડીને, એનો ચહેરો પોતાની નજીક લઈ આવતો, એની માછલી જેવી કથઈ આંખોમાં પરોવતો, “તો ઝઘડતી કેમ નથી? ક્યારેક ઝઘડ મારી સાથે, ગુસ્સે થા, વાસણ ફેંક, બૂમો પાડ, રડ...”

“ખરું પૂછો તો મારેય આ બધું કરવું છે.” માધવી પોતાની કોમળ હથેળી મહેન્દ્રના રૂક્ષ ચહેરા પર ફેરવતી. આંગળીઓથી એના વાળ સરખા કરતી. “પણ તમે મને ઝઘડવાનું કારણ જ નથી આપતા.” માધવીની આંખોમાં આછી ભીનાશ તરવરી આવતી, “ક્યારેક મોડા આવો, મને કોઈ વસ્તુની ના પાડો, ખખડાવો, મારી સાથે ઊંચા અવાજે બોલો...” એના ચહેરા પર એક તોફાની સ્મિત આવી જતું. “નાનું-મોટું લફરું કરો... તો ઝઘડો કરું ને?”

“ક્યારેક મને એવું લાગે છે કે આપણા સંબંધમાં કશું એબ્નોર્મલ છે.”

“મહેન્દ્ર...” માધવી મહેન્દ્રના બંને હાથ પોતાની આસપાસ લપેટીને એની છાતી પર માથું ટેકવી આરામથી બેસતી, “લોકોનો પ્રોબ્લેમ એ હોય છે કે એમના ઝઘડા કેમ થાય છે? મેરેજ કાઉન્સિલર પાસે જાય છે, સાઈકિયાટ્રિસ્ટ પાસે જાય છે અને આપણે નથી ઝઘડતાં તો તમને એબ્નોર્મલ લાગે છે? ખરા છો!”

“માધવી, ઘણી વાર મને નવાઈ લાગે છે...” પોતાની છાતી પર માથું ટેકવીને બેઠેલી માધવીના વાળમાં મહેન્દ્રની આંગળીઓ ફરતી રહેતી, “તેં ક્યારેય બીજી સ્ત્રીઓ જેવું કશું જ ના કર્યું. ન દાગીના માગ્યા, ન સગવડો માગી, ન કોઈ બાબતે ફિરિયાદ કરી, ન ક્યારેય મારા ઓછાબોલા સ્વભાવ કે અતડાપણા વિશે કોઈ કચકચ કરી...”

“મહેન, મને તમે જેવા છો એવા જ ગમો છો. મેં ચાહ્યા છે તમને, આવા જ! તમે પણ મને આવી ચાહી છે. સાદી-સીધી ને ઘરરખુ ગૃહિણી છું તો પણ...”

“એટલે?”

“મને તો તમારી બિઝનેસ પાર્ટીઓમાં મળતી બીજાઓની પત્નીઓની જેમ અંગ્રેજી બોલતાં અને વાતો કરતાં નથી આવડતું. તમે તો ઘણા આગળ વધી ગયા છો, પણ હું તો હજીયે નાનકડા ઘોઘા ગામની એ જ માધવી રહી છું.”

આટલું કહેતાં તો એ ગળગળી થઈ જતી.

મહેન્દ્ર પારેખની સફળતા પછી અને એની પાસેની સંપત્તિ પછી કદાચ કોઈ એને એના ભણતર વિશે પૂછતું નહોતું, પણ મહેન્દ્ર મૅટ્રિક પાસ હતો! મુંબઈ આવીને આ શહેરમાં જીવવા નીકળેલા મહેન્દ્રએ જાતે ખતા ખાઈને અંગ્રેજી, કોમ્પ્યુટર કે શૉર માર્કેટની ચડ-ઉતરનો અભ્યાસ કર્યો હતો.

એનું અંગ્રેજી સાંભળનારને કે એને લેપટોપ વાપરતો જોનારને કલ્પના પણ ન આવે કે મહેન્દ્ર ભાવનગરની ‘ઘરશાળા’માંથી મેટ્રિક પાસ હતો.

મુંબઈના કરોડપતિઓની પત્નીઓમાં માધવી કદાચ ભળી નહોતી શકતી. એની સાદગી, અંગ્રેજી ન બોલી શકવાની મર્યાદા અને સરળતા એને કહેવાતી ‘હાઈ સોસાયટી’નો ભાગ બનતાં રોકતી હશે, પણ મહેન્દ્ર માટે આ જ માધવી એની જીવનસંગિની હતી.

અત્યારે બહાર દેખાતા મુંબઈના ગાંડા ટ્રાફિકને જોતો મહેન્દ્ર જાણે વીતેલાં વર્ષોને ફરી એક વાર સંવેદી રહ્યો હતો.

સી. પી. ટેન્કની ચાલીના ભાડાના ઘરમાંથી અંધેરીના એક બેડરૂમના પોતાના ઘરમાં પહેલી વાર શિફ્ટ થયા ત્યારે માધવી આખા ઘરમાં વાવાઝોડાની જેમ ફરી વળી હતી.

“આ તો બહુ મોટું ઘર છે, મહેન. આપણી પાસે આટલો સામાન જ નથી.” એણે દીવાલોને જે મમતાથી હાથ લગાડ્યો હતો એનાથી જાણે દીવાલ ધબકી ઊઠી હોય એટલો પ્રાણ એ ઘરમાં મહેન્દ્ર અનુભવી શક્યો હતો.

“મોટું? તને સાઉથ બૉમ્બેના ચાર બેડરૂમના ઘરમાં લઈ જઈશ, યાદ રાખજે...” મહેન્દ્રે માધવીને બહુપાશમાં ઘેરી લીધી હતી.

“મહેન, આ... આ મારું ઘર છે એ વિચાર જ મને રહી-રહીને રોમાંચિત કરી જાય છે. આ ઘર મારા માટે જાણે સપનું સાચું પડ્યું હોય એવું, પરીકથાના મહેલ જેવું છે.” માધવીએ મહેન્દ્રની છાતી પર માથું ટેકવી દીધું હતું. એના શર્ટના બટન સાથે રમત કરતાં, છાતીના વાળમાં આંગળીઓ પરોવતાં માધવીની આંખો ભરાઈ આવી હતી. “પહેલો પ્રેમ, પહેલું સંતાન અને પહેલા ઘરનો રોમાંચ ફરી ક્યારેય નથી થતો મહેન... હવે આપણે ગમે તેટલા મોટા ઘરમાં જઈએ...” એણે મહેન્દ્રની આંખોમાં જોયું હતું, “તમે કહો છો એટલે લઈ જ જશો, મને ખબર છે, પણ આ ઘર ક્યારેય નહીં વેચતા.”

અંધેરીનો એ જુહુ ગલીનો ફ્લેટ આજે પણ મહેન્દ્રએ વેચ્યો નહોતો! કોણ જાણે કેમ, અત્યારે, આ પળે મહેન્દ્રને એ ઘરમાં જઈને ધ્રુસકે-ધ્રુસકે રડી પડવાનું મન થયું.

“હું છેલ્લો ક્યારે રડ્યો હતો?” મહેન્દ્રએ જાતને જ પૂછ્યું.

દુઃખી થવું મહેન્દ્રનો સ્વભાવ નહોતો. ગૂંચવણમાંથી માર્ગ કાઢવાની એની કુદરતી દેન હતી જાણે. ફરિયાદ ના કરવી એ એની જિંદગીનો સિદ્ધાંત હતો. એને હંમેશાં હસતા રહેવામાં મર્દાનગી લાગતી.